

Sygn. akt I ACa 1188/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Tkocz (spr.)
Sędziowie :	SA Piotr Wójtowicz SA Ewa Solecka
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa B. K. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 1 października 2015 r., sygn. akt I C 486/14

1) oddała apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda 1 800 (tysiąc osiemset) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Ewa Solecka	SSA Ewa Tkocz	SSA Piotr Wójtowicz
-----------------	---------------	---------------------

Sygn. akt I ACa 1188/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej zasądził od pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda B. K. (1) 100.000 złotych z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania z odsetkami ustawowymi od 1 października 2015r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ten ustalił, że w dniu (...) powód wraz z rodzicami jechał samochodem osobowym marki M. (...) kierowanym przez ojca S. K.. W trakcie jazdy doszło do kolizji drogowej, której sprawcą był ojciec powoda, który nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu. W wyniku tego wypadku śmierć poniosła matka powoda.

Zmarła nie pracowała, pobierała rentę, zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa domowego i wychowaniem syna. Ojciec powoda przez rok po śmierci żony nie pracował, następnie podjął pracę lecz w podstawowym wymiarze, miał problemy z wykonywaniem opieki nad synem, w czym pomagały mu jego siostry, a ciotki powoda. Sytuacja materialna powoda uległa drastycznemu pogorszeniu mimo, że otrzymywał rentę po matce w wysokości 700 złotych.

Powód miał z matką bardzo dobry kontakt, matka troszczyła się o niego. Po jej śmierci miał problemy z nauką, co było spowodowane zarówno brakiem codziennej opieki jak i reakcją stresowo-pourazową przejawiającą się zaburzeniami snu, wycofaniem społecznym, zamknięciem się w sobie i znaczną utratą zdolności przystosowania. Utracił wsparcie do którego był przyzwyczajony. Zmienił szkołę średnią, w konsekwencji jednak ukończył studia prawnicze. Stwierdzone problemy emocjonalne trwają do chwili obecnej.

Odpowiedzialność za skutki wypadku ponosi pozwana wobec łączącej ją ze sprawcą wypadku, S. K. umową OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda dotyczące zadośćuczynienia znajduje uzasadnienie w treści art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. W dacie wypadku powód liczył 15 lat, strata matki, z którą był silnie związany emocjonalnie, rzutowała na całe jego dalsze życie. Ojciec nie był w stanie zastąpić mu matki, zwłaszcza że sam musiał poradzić sobie z własnymi emocjami i poczuciem winy. Śmierć matki spowodowała istotne zmiany w rozwoju osobowościowym i emocjonalnym powoda, zostało zaburzone jego poczucie bezpieczeństwa. W ocenie Sądu odpowiednią kwotą, która stanowi odczuwalną rekompensatę finansową z tego tytułu jest 50.000 złotych. Kwota ta jest wyważona, utrzymana w rozsądnych granicach i odpowiada przeciętnej stopie życiowej.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji uzasadnione jest również, w oparciu o przepis art. 446 § 3 k.c., żądanie dotyczące odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powoda. Nie ulega wątpliwości, że powód jako syn był najbliższym członkiem rodziny zmarłej. Odszkodowanie to obejmuje nie tylko sytuację materialną z okresu zdarzenia lecz także utratę realnej możliwości polepszenia warunków życia i realizacji planów życiowych. Celem i funkcją społeczną odszkodowania jest łagodzenie wyraźnych i głęboko niepomyślnych skutków ekonomicznych wynikłych ze śmierci osoby najbliższej. Obejmuje ono wszystkie szkody obecne i przyszłe, które dają się wycenić materialnie. Jest to stosowne świadczenie służące przystosowaniu się uprawnionego do zmienionych warunków.

Sytuacja materialna powoda po śmierci matki uległa znacznemu pogorszeniu. Do tego czasu pozostawał on pod jej opieką, zwłaszcza że ojciec wyjeżdżał za granicę w celach zarobkowych. Po wypadku ojciec musiał zaniechać tych wyjazdów nie tylko ze względu na stan swojego zdrowia, ale także z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad synem.

Matka powoda pobierała świadczenie rentowe, które to uprawnienie po jej śmierci przeszło na powoda. Kwota ta nie pokrywała jednak wkładu pracy matki w codzienne potrzeby rodziny, takie jak: pranie, gotowanie, sprzątanie itp. Czynności te mają wymierną wartość majątkową, a po śmierci matki powód musiał w zasadzie radzić sobie sam. W ocenie Sądu żądanie z tego tytułu w wysokości 50.000 złotych jest całkowicie uzasadnione.

Odsetki ustawowe Sąd zasądził na podstawie art. 481 § 1 k.c., a o kosztach pomiędzy stronami orzekł w myśl art. 98 k.p.c., zaś na rzecz Skarbu Państwa na zasadzie art. 113 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana – Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. w części zasądzonej na rzecz powoda 50.000 złotych z tytułu odszkodowania i kosztów postępowania w tym zakresie.

Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 6 k.c. przez przyjęcie, że powód wykazał rozmiar szkody w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej, art. 446 § 3 k.c. przez przyjęcie, iż w związku ze śmiercią B. K. (2) doszło do takiego pogorszenia sytuacji życiowej, że zasadnym jest przyznanie mu odszkodowania oraz prawa procesowego pod postacią art. 233 § 1 k.p.c. i 328 § 2 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i uznanie, że rozmiar doznanych przez powoda szkód uzasadniał zasądzenie na jego rzecz odszkodowania.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżąca domagała się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie żądania powoda w zakresie odszkodowania z tytułu pogorszenia się jego sytuacji życiowej i rozstrzygnięcia o kosztach w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego ewentualnie uchylenia tego wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania.

Powód B. K. (1) w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżone orzeczenie należy uznać za prawidłowe, stanowiące wynik właściwej oceny zabranego materiału dowodowego i trafnej wykładni prawa materialnego. Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na właściwej normie prawnej i nie dopuścił się mylnej subsumcji.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia i wnioski Sądu pierwszej instancji, a w konsekwencji przyjmuje je za swoje.

Rację ma skarżąca, że celem odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. jest zrekompensowanie znacznego pogorszenia sytuacji życiowej pokrzywdzonego w wyniku śmierci osoby najbliższej. Oczywiście wyklucza to możliwość przyjęcia, jako podstawy dochodzenia odszkodowania cierpień psychicznych towarzyszących śmierci.

Sąd Okręgowy wyraźnie wszak oddzielił i prawidłowo uzasadnił zasądzone na rzecz powoda, w oparciu o przepis art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c., zadośćuczynienie w wysokości 50.000 złotych oraz, w oparciu o normę z art. 446 § 3 k.c., stosowne odszkodowanie.

Nie znajduje uzasadnienia w okolicznościach sprawy twierdzenie pozwanej jakoby śmierć matki nie spowodowała znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powoda. Wprawdzie powód otrzymywał rentę, aż do czasu ukończenia studiów, lecz pozbawiony został możliwości korzystania z dochodów uzyskiwanych przez ojca w czasie jego pracy za granicą, które znacznie zwiększały dochody w rodzinie.

Z zeznań świadka S. K. wynika, że na skutek obrażeń odniesionych w wypadku przez dłuższy czas nie pracował, utrzymywał się z oszczędności, brakowało pieniędzy na jedzenie, ubranie, opłaty, a on sam zaczął nadużywać alkoholu. Nie mógł wyjeżdżać do pracy za granicę, ponieważ musiał przejąć opiekę nad synem, którą wcześniej sprawowała zmarła żona (zeznania złożone na rozprawie w dniu 19 marca 2015r. 00:39:23 – 00:58:49, nośnik z nagraniem k. – 174). Znaczące pogorszenie sytuacji życiowej powoda po śmierci matki potwierdzili także świadkowie A. K. i D. K., ciotki powoda (zeznania złożone na rozprawie w dniu 19 marca 2015r. 00:12:16 – 00:39:23, nośnik z nagraniem k. – 174), a także sam powód (zeznania złożone na rozprawie w dniu 24 września 2015r. 00:06:15 – 00:17:29, nośnik z nagraniem k. – 174).

W ocenie Sądu Apelacyjnego zeznania te zasługiwały na wiarę albowiem nie pozostawały ze sobą w sprzeczności, przeciwnie wzajemnie się uzupełniły w logiczny sposób i były wiarygodne w świetle zasad doświadczenia życiowego.

Trafnie podniósł Sąd Okręgowy, że renta jaką powód otrzymał po śmierci matki nie pokrywała jej wkładu w codziennym życiu takim jak: sprzątanie, robienie zakupów, pranie, prasowanie, gotowanie i podawanie posiłków.

Niezależnie od powyższego stwierdzić trzeba, że śmierć matki spowodowała także uczucie osamotnienia i trudności życiowe wynikające z braku jej opieki i troski, co także wpłynęło na znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powoda w rozumieniu art. 446 § 3 k.c.

Okoliczność, że art. 446 § 3 k.c. zawiera określenie „odszkodowanie” w przeciwieństwie do użytego w art. 445 k.c. i 448 k.c. określenia „zadośćuczynienie”, nie stoi na przeszkodzie uznania możliwości stosowania tego pierwszego do szkód niematerialnych, polegających na obiektywnym pogorszeniu pozycji w świecie zewnętrznym, gdyż różnicę terminologiczną między tymi normami należy przypisać temu, że zadośćuczynienie obejmuje także rekompensatę krzywdy moralnej, a więc krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby. Za wykładnią tą przemawia także to, że art. 446 § 3 k.c. zawiera sformułowanie o „stosownym odszkodowaniu” nie zaś ściśle określonym rozmiarze tych szkód.

Nie może zatem – w świetle zasady swobodnej oceny dowodów – odnieść skutku dokonana według własnego przekonania skarżącej krytyczna analiza oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, ocenie tej nie można bowiem zarzucić dowolności, czy też niezgodności z zasadami doświadczenia życiowego.

Wobec tego apelacja nie powołuje dostatecznie ważkich argumentów, które skutecznie podważyłyby prawidłowość stanowiska Sądu pierwszej instancji w kwestii należnego powodowi odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w wysokości 50.000 złotych.

Z powyższych względów apelacja jako bezzasadna, z mocy art. 385 k.p.c., uległa oddaleniu.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego uzasadnia art. 98 i 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Zasądzona z tego tytułu kwota 1.800 złotych stanowi wynagrodzenie pełnomocnika powoda zgodnie z § 6 pkt 5 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych

Tak też orzekł Sąd Apelacyjny w sentencji.

SSA Ewa Solecka	SSA Ewa Tkocz	SSA Piotr Wójtowicz
-----------------	---------------	---------------------